

Філософія

УДК 27-475:27-46:279.14:27-76

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.20616740>

**Гомілетика як частина практичного богослов'я
в адвентистській традиції: богословський та місійний виміри**

Корещук Ігор Ілліч,

доктор богослов'я, доцент кафедри богослов'я,

ПВНЗ «Український гуманітарний інститут»,

Буча, Київська обл., Україна,

<https://orcid.org/0000-0001-6489-5040>

Корчук Вячеслав Іванович,

кандидат наук з богослов'я, доктор богослов'я,

доцент, доцент кафедри богослов'я

ПВНЗ «Український гуманітарний інститут», Буча, Україна,

<https://orcid.org/0000-0003-3314-7335>

Прийнято: 16.05.2026 | Опубліковано: 30.05.2026

***Анотація.** У статті досліджується місце і роль гомілетики в системі практичного богослов'я Церкви адвентистів сьомого дня. Актуальність дослідження обумовлена тим, що в богословській освіті адвентистів гомілетика нерідко зводиться до технічного курсу ораторської майстерності, позбавленого належного богословського обґрунтування; водночас у сучасному богословському дискурсі зростає інтерес до практичного богослов'я як самостійної наукової галузі, що рефлексує над живою практикою Церкви. Метою статті є систематичне обґрунтування*

органічного зв'язку гомілетики з практичним богослов'ям та виявлення специфічного профілю адвентистської проповіді через аналіз її ключових структурних вимірів. Методологічну основу дослідження становлять богословсько-аналітичний та порівняльний методи. Дослідження спирається на класичне визначення практичного богослов'я Г. Гайтінка як «емпірично орієнтованої богословської теорії про посередництво християнської віри в практиці сучасного суспільства», а також на чотирирівневу функціональну модель Р. Осмера. У статті доводиться, що гомілетика входить до системи практичного богослов'я не як технічна надбудова, а як фундаментальна складова, в якій богослов'я реалізується в живій практиці Церкви. Встановлено, що адвентистська гомілетика визначається трьома взаємопов'язаними структурними вимірами. Перший – біблійний: адвентистська проповідь ґрунтується на принципі *Sola Scriptura* і є духовно наснаженим проголошенням єдиної ідеї з Божого Слова на основі граматично-богословської екзегези; вона є практичним продовженням біблійного богослов'я, що забезпечує перехід від дескриптивного аналізу Писання до нормативного звернення до громади. Другий – місійно-есхатологічний: адвентистська проповідь укорінена в Трьохангельській вістці (Об. 14:6–12), яка є телеологічним принципом усієї богословської системи деномінації та надає проповіді характеру невідкладного місійного звернення до суспільства і світу. Третій – формативний через проповідь специфічно адвентистські доктрини (субота, вчення про тіло як храм Святого Духа, концепція великої боротьби) переводяться на мову конкретного способу християнського життя громади. Показано, що проповідь охоплює всі чотири функції практичного богослов'я за Осмером (описову, інтерпретативну, нормативну, прагматичну), а тому є не лише передачею інформації, а повноцінною формою богословської практики. Зроблено висновок, що розгляд гомілетики в контексті практичного богослов'я

дозволяє подолати штучне протиставлення теоретичного і практичного богослов'я та повернути проповіді її богословський і місійний статус. Результати дослідження є значущими як для богословської освіти, так і для пасторської практики в українському контексті.

Ключові слова: гомілетика, практичне богослов'я, адвентизм, проповідь, Трьохангельська вістка, есхатологія, біблійна екзегеза, місія церкви.

Homiletics as Part of Practical Theology in the Adventist Tradition: Theological and Missional Dimensions

Igor Koreshchuk,

Doctor of Theology, Associate Professor of the Department of Theology,
Ukrainian Institute of Arts and Sciences,
Bucha, Kyiv region, <https://orcid.org/0000-0001-6489-5040>

Vyacheslav Korchuk,

PhD, Associate Professor at the Department of Theology,
Ukrainian Institute of Arts and Sciences, Bucha, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0003-3314-7335>

Abstract. *This article examines the place and role of homiletics within the system of practical theology of the Seventh-day Adventist Church. The relevance of the study is determined by the fact that, in Adventist theological education, homiletics is often reduced to a technical course in public speaking, lacking sufficient theological grounding. At the same time, contemporary theological discourse shows a growing interest in practical theology as an independent academic field that reflects on the living practice of the Church. The purpose of the*

article is to provide a systematic justification of the organic connection between homiletics and practical theology and to identify the specific profile of Adventist preaching through an analysis of its key structural dimensions. The methodological basis of the study consists of theological-analytical and comparative methods. The research draws on G. Heitink's classic definition of practical theology as an «empirically oriented theological theory of the mediation of the Christian faith in the practice of modern society», as well as on R. Osmer's fourfold functional model. The article argues that homiletics belongs to the system of practical theology not as a technical supplement, but as a fundamental component in which theology is realized in the living practice of the Church. It is established that Adventist homiletics is defined by three interconnected structural dimensions. The first is the biblical dimension: Adventist preaching is grounded in the principle of Sola Scriptura and constitutes a spiritually empowered proclamation of a single idea from the Word of God on the basis of grammatical-theological exegesis. It functions as a practical continuation of biblical theology, ensuring the transition from the descriptive analysis of Scripture to a normative address to the congregation. The second is the missional-eschatological dimension: Adventist preaching is rooted in the Three Angels' Messages (Rev. 14:6–12), which serve as the teleological principle of the denomination's entire theological system and give preaching the character of an urgent missional appeal to society and the world. The third is the formative dimension: through preaching, distinctively Adventist doctrines – such as the Sabbath, the teaching on the body as the temple of the Holy Spirit, and the concept of the great controversy – are translated into the concrete form of the Christian life of the congregation. The article demonstrates that preaching encompasses all four functions of practical theology according to Osmer: the descriptive, interpretive, normative, and pragmatic functions. Therefore, preaching is not merely the transmission of information, but a full-fledged form of theological practice. The study concludes that considering homiletics within the context of

practical theology makes it possible to overcome the artificial opposition between theoretical and practical theology and to restore to preaching its theological and missional status. The results of the study are significant both for theological education and for pastoral practice in the Ukrainian context.

Keywords: *homiletics, practical theology, Adventism, preaching, Three Angels' Messages, eschatology, biblical exegesis, mission of the Church.*

Постановка проблеми. Гомілетика як академічна дисципліна перебуває в постійній напрузі між двома полюсами: з одного боку – богословською рефлексією про природу проповіді, з іншого – практичними вимогами церковного служіння. Ця напруга особливо виразна в тих деномінаційних традиціях, де проповідь займає центральне місце не лише в богослужбовій практиці, а й у самому розумінні ідентичності та місії Церкви. До таких традицій, безперечно, належить адвентизм. Актуальність дослідження визначається кількома факторами. По-перше, гомілетика в богословській освіті адвентистів нерідко викладається переважно як технічний курс – навчання структурі проповіді, риториці, методам подачі матеріалу – без належного осмислення її богословських підвалин і місця в системі практичного богослов'я. Це призводить до звуження дисципліни та редукції проповіді до ораторської майстерності [7]. По-друге, у сучасному богословському дискурсі спостерігається зростання інтересу до практичного богослов'я як самостійної галузі, що рефлексує над живою практикою Церкви [9; 11]. У цьому контексті важливо чітко артикулювати, в якому сенсі гомілетика є не периферійною прикладною дисципліною, а фундаментальною складовою практичного богослов'я. По-третє, специфіка адвентистської ідентичності – зокрема, особливе місце есхатологічної вістки, наголос на авторитеті Святого Письма і виразний місійний характер деномінації – визначає особливий профіль адвентистської гомілетики, який потребує

систематичного осмислення. Дослідження цього профілю є актуальним як для богословської освіти, так і для пасторської практики [5].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідження гомілетики в контексті практичного богослов'я та адвентистської традиції опирається на широку базу джерел. У сфері богословського осмислення проповіді вагома хоч визначальними є роботи Пітера Адама та Карла Барта. Пітер Адам у своїй фундаментальній праці з практичної богословії проповіді [1] обґрунтовує, що проповідь є формою богословської дії, що залучає слухача до живого зиступу з Божим Словом. Карл Барт у своїй визначній праці з гомілетики [2] наполягає, що проповідь є першою формою богословської мови як події Слова Божого, що відбувається в часі та просторі конкретної церковної громади.

Теоретичні засади практичного богослов'я розробляє Гербен Гайтінк [9], визначаючи цю галузь як емпірично орієнтовану богословську теорію про посередництво християнської віри в практиці сучасного суспільства. Ця концептуальна рамка дозволяє розуміти гомілетику не як прикладну надбудову дисципліну, а як фундаментальну складову богословської практики Церкви. Річард Осмер [11], продовжуючи цю лінію, пропонує чотирирівневу функціональну модель практичної богословської рефлексії (описова, інтерпретативна, нормативна, прагматична), що безпосередньо відповідає завданням гомілетичної практики.

Окреме місце в дослідженні адвентистської гомілетики посідає стаття Маркоса Бланко [3], який досліджує гомілетичні принципи ранніх адвентистів і обґрунтовує їх біблійність у протигагу тематичному підходу. Схожу проблематику розвиває Д.-А. Петре [12], доводячи, що Трьохангельська вістка є телеологічним принципом адвентистської богословської системи, яка визначає як зміст проголошення, так і невідкладність місійного звернення.

Богословські підвалини адвентистської гомілетики досліджують Ф. Канале [4] та редакторська команда хрестоматії [8]. Канале доводить

відповідність між адвентистським розумінням *Sola Scriptura* і євангельськими герменевтичними підходами, а хрестоматія церкви [8] формулює нормативні орієнтири для адвентистської практики і богослужіння. Структура і жанрові особливості адвентистської проповіді з церковної перспективи розкривають Джуд Лейк [10] та Корентон Фергусон [5], наголошуючи на пророчому характері проповіді у богослужінні адвентистів.

Місійний вимір адвентистської гомілетики вивчається у працях місіонерологічного характеру. Офіційний часопис Церкви АСД [6] визначає проголошення вічного Євангелію в контексті Трьохангельської вістки як центральним елементом місії. Педагогічні аспекти викладання гомілетики у адвентистській богословській освіті досліджують М. Л. Гец [7] і Л. А. Преліпчан [13], що випробовують інноваційні методики навчання гомілетики в адвентистській богословській освіті. Теологічні принципи адвентистської проповіді узагальнюються у спадщині Єлен Вайт [14; 15], чії ідеї визначають взаємозв'язок доктринальної точності і духовної дієвості проповіді. Таким чином, наявна література дозволяє окреслити три основні напрямки вивчення: (1) богословську природу проповіді в контексті євангельської і реформаційної традицій; (2) розуміння гомілетики як практично-богословської дисципліни; (3) есхатологічний і формативний виміри адвентистської проповіді. Водночас релігійнопедагогічні аспекти адвентистської проповіді залишаються недостатньо дослідженими в українському богословському контексті, що обумовлює актуальність цього дослідження.

Виклад основного матеріалу дослідження. Практичне богослов'я, за класичним визначенням Гербена Гайтінка, є «емпірично орієнтованою богословською теорією про посередництво християнської віри в практиці сучасного суспільства» [9, р. 6]. Воно включає широке коло підгалузей: місіологію, пасторське богослов'я, катехетику, літургіку, церковне адміністрування – і, серед них, гомілетику. Однак включення гомілетики до

цього переліку не є суто класифікаційним актом: воно несе в собі твердження про природу самої проповіді.

Якщо проповідь розглядати як різновид публічної промови, що слугує релігійній комунікації, то гомілетика природно зближується з риторикою та комунікологією. Якщо ж проповідь розуміти як форму богословської дії – акт, у якому Бог говорить через людське слово до конкретної громади в конкретному часі й місці, – то гомілетика стає глибоко богословською дисципліною. Саме другий підхід властивий реформаційній і євангельській традиціям, до яких генетично належить адвентизм [1].

У цьому контексті Карл Барт ще в середині ХХ ст. наполягав, що проповідь є першою формою богословської мови: вона не є коментарем до доктрини, а є самою подією Слова Божого [2]. Незалежно від ступеня рецепції Барта в адвентистській традиції, цей принцип – що проповідь є богословською подією, а не лише педагогічним актом – відповідає адвентистському розумінню авторитету Писання та ролі проповідника [4].

Гомілетика, таким чином, входить до практичного богослов'я не як технічна надбудова, а як одна з форм, у якій богослов'я реалізується в практиці Церкви. Вона відповідає на питання: яким чином біблійна істина, засвоєна екзегезою і систематизована догматикою, стає живим словом до живих людей? Це питання за своєю природою практично-богословське, і саме тому гомілетика є невід'ємною частиною цієї галузі. [4; 13].

Адвентистська богословська традиція будується на принципі *Sola Scriptura*, хоча і в специфічному розумінні: Святе Письмо є кінцевим авторитетом у питаннях доктрини, еклесіології та практики [8]. Цей принцип безпосередньо визначає характер адвентистської проповіді: вона повинна бути укорінена в екзегезі тексту, а не в церковній традиції, сентиментальному досвіді чи культурній адаптації. Адвентистський гомілет Джуд Лейк підкреслює, що адвентистська проповідь за своєю природою є «духовно

наснаженим проголошенням єдиної ідеї з Божого Слова, заснованим на граматично-богословській екзегезі та гомілетичному синтезі» [10]. У цьому визначенні показово, що технічна сторона – граматичний аналіз тексту, гомілетичний синтез – підпорядкована богословській меті: проголошенню Слова Божого, яке трансформує слухача. Таким чином, гомілетика в адвентистській традиції є практичним продовженням біблійного богослов'я: вона забезпечує перехід від дескриптивного аналізу Писання до нормативного звернення до громади.

Унікальною рисою адвентистської гомілетики є її есхатологічна укоріненість. Офіційна місійна декларація Церкви адвентистів сьомого дня визначає місію як проголошення «вічного Євангелія в контексті Трьохангельської вістки Об'явлення 14:6–12» [6]. Ця вістка включає заклик до поклоніння Творцеві, оголошення судного часу, застереження перед духовною відступністю та обітницю Божої вірності.

Маркос Бланко та інші богослови адвентизму вказують, що Трьохангельська вістка є «телеологічним принципом» адвентистської богословської системи – вона не лише формулює зміст проголошення, а й визначає його спрямованість і невідкладність [3; 12]. Це означає, що адвентистська проповідь за своєю природою є місійною: вона не лише підтримує внутрішнє духовне життя громади, а й спрямовує її назовні, до суспільства і світу.

З цієї перспективи гомілетика є не лише технікою комунікації всередині Церкви, а практичною формою реалізації есхатологічної місії. Через проповідь абстрактна доктрина про Другий прихід Христа набуває конкретності: вона стає закликом до морального вибору, поклоніння і відповідальності перед Богом і ближнім.

Третій вимір адвентистської гомілетики – формативний. Адвентистські доктрини мають виразний практичний характер: субота пов'язана з ритмом

поклоніння і відпочинку; вчення про тіло як храм Святого Духа (1 Кор. 6:19–20) визначає ставлення до здоров'я і харчування; концепція великої боротьби між добром і злом формує особливе розуміння духовної пильності та морального вибору. Ці доктрини потребують не лише катехетичного пояснення, а й проповідного втілення – тобто такого звернення до громади, яке переводить богословські принципи на мову конкретного життя.

Річард Осмер, аналізуючи завдання практичного богослов'я, виокремлює чотири ключові функції: описову, інтерпретативну, нормативну і прагматичну [11]. Проповідь охоплює всі чотири: вона описує реальність людського досвіду (описова функція), інтерпретує її крізь призму Писання (інтерпретативна), формулює норми життя відповідно до Слова Божого (нормативна) і спонукає до конкретних змін у поведінці і ставленні (прагматична). Саме тому проповідь є не лише передачею інформації, а формою богословської практики, що охоплює весь спектр завдань практичного богослов'я. Елен Вайт – одна із засновниць Церкви АСД неодноразово підкреслювала, що ефективна проповідь поєднує доктринальну точність із практичним застосуванням: «Проповідь Слова є безрезультатною без присутності та допомоги Святого Духа» [14; 15, р. 671]. Цей принцип указує, що адвентистська гомілетика не редукується ні до раціоналістичного тлумачення тексту, ні до емоційного красномовства, а навпаки вона покликана бути богословськи точним і духовно живим словом.

Висновки. На основі проведеного аналізу можна сформулювати такі висновки. Гомілетика в адвентистській традиції є органічною частиною практичного богослов'я, оскільки вона переводить біблійне і систематичне богослов'я у форму живого звернення до конкретної громади. Вона не є суто технічною дисципліною, а богословськи навантаженою практикою, яка актуалізує авторитет Писання в конкретному часі і місці. Специфіка адвентистської гомілетики визначається трьома структурними елементами:

принципом біблійності (як підставою для граматично-богословської екзегези), есхатологічною рамкою (яку задає Трьохангельська вістка) і формативним виміром (спрямованістю на формування способу життя відповідно до адвентистського богослов'я). Ці три елементи взаємно обумовлені і разом визначають унікальний профіль адвентистської проповіді.

Розгляд гомілетики в контексті практичного богослов'я дозволяє подолати штучне протиставлення між «теоретичним» і «практичним» богослов'ям. Проповідь є точкою, в якій доктрина, духовність і практика перетинаються – і саме тому її теоретичне осмислення є невід'ємним від богословської освіти. Дослідження показало, що адвентистська проповідь покликана виконувати подвійну функцію: підтримувати духовне життя громади зсередини і здійснювати місійне свідчення назовні. Ця подвійність відображає базове переконання адвентизму про те, що Церква є одночасно громадою поклоніння і місійним суб'єктом в есхатологічному горизонті.

Гомілетика є частиною практичного богослов'я не в силу адміністративної класифікації, а внаслідок своєї богословської природи: через проповідь Церква реалізує своє покликання у світі. В адвентистській традиції ця істина набуває особливої гостроти. Адвентистська проповідь не є просто регулярним жанром богослужбової практики – вона є формою, в якій есхатологічне богослов'я стає місійним закликом, а доктрина – способом життя. А три взаємопов'язані виміри біблійний, місійний і формативний визначають профіль адвентистської гомілетики як богословської дисципліни. Системне осмислення цих вимірів є важливим як для богословської освіти, так і для пасторської практики: воно дозволяє уникнути редукції гомілетики до ораторського тренінгу і повернути проповіді її богословський і місійний статус.

Подальші дослідження в цій галузі можуть бути зосереджені на порівняльному аналізі адвентистської гомілетики та гомілетичних традицій

інших євангельських деномінацій, а також на розробці методологічних підходів до викладання гомілетики в адвентистській богословській освіті в українському контексті.

Список використаних джерел

1. Adam P. *Speaking God's Words: A Practical Theology of Preaching*. Regent College Publishing, 2004. 179 p.
2. Barth K. *Homiletics*. Louisville: Westminster/John Knox Press, 1991. 128 p.
3. Blanco M. Early Adventists' Homiletical Principles and the Expository-vs-Thematic Sermons Discussion. *Davar Logos*. 2017. Vol. 16, no. 1. P. 29–60.;
4. Canale F. Sola Scriptura and Hermeneutics: Are Adventist and Evangelical Theologies Compatible. *Faculty Publications*. 2016. P. 617–643. URL: <https://digitalcommons.andrews.edu/pubs/187> (date of access: 02.04.2026).
5. Ferguson C. R. *Prophetic Preaching to Resistant Audiences: a Call for Change*: DMin Dissertation. Berrien Springs, MI, 2001. 262 p. URL: <https://doi.org/10.32597/dmin/45/>.
6. General Conference of Seventh-day Adventists. *Seventh-day Adventist Church Manual*. 18th ed. Hagerstown: Review and Herald, 2010. 217 p.
7. Goetz M. L. *Testing A New Method Of Teaching Homiletics At The Seventh-day Adventist Theological Seminary: CHMN 505*: PhD dissertation. Berrien Springs, MI, 2015. 159 p. URL: <https://doi.org/10.32597/dmin/284/>.
8. *Handbook of Seventh-day Adventist Theology* / ed. R. Dederen. Hagerstown: Review and Herald, 2000. 1027 p.
9. Heitink G. *Practical Theology: History, Theory, Action Domains*. Grand Rapids: Eerdmans, 1999. 358 p.
10. Lake J. What Is Seventh-Day Adventist Preaching? Preaching the Word of God for the People of God. *Elder's Digest*. 2015. Vol. 21, no. 1. P. 6–8. URL:

<https://www.eldersdigest.org/en/2015/1/what-is-seventh-day-adventist-preaching>
(дата звернення: 10.05.2026).

11. Osmer, R. R. Practical Theology: An Introduction. Grand Rapids: Eerdmans, 2008. 246 p.

12. Petre D.-A. The Three Angels' Messages as the Teleological Principle of the Adventist Theological System. *Eschatology from an Adventist Perspective* : Proceedings of the Fourth International Bible Conference, Rome, 11–20 June 2018. Silver Spring, MD, 2021. P. 429–456.
URL: <https://publicaciones.uap.edu.ar/index.php/davarlogos/article/view/480> (date of access: 02.04.2026).

13. Prelipcian L. A. Developing and Implementing a Course on Homiletics to Enhance the Preaching of the Seventh-day Adventist Pastors in the Western Ontario Region : DMin Dissertation. Berrien Springs, MI, 2026. 201 p.
URL: <https://digitalcommons.andrews.edu/dmin/870> (date of access: 02.04.2026).

14. Turner R. E. Proclaiming the Word: The Concept of Preaching in the Thought of Ellen G. White. Berrien Springs, Mich. : Andrews University Press, 1980. 183 p.;

15. White E. G. The Desire of Ages. Mountain View: Pacific Press, 1898. 835 p.